

HRVATSKA AKADEMIJA ZNANOSTI I UMJETNOSTI
Znanstveno vijeće za državnu upravu, pravosuđe i vladavinu prava

PRAVNA ZAŠTITA PROSTORA

Okrugli stol održan 17. listopada 2016.
u palači Akademije u Zagrebu

Uredio:
Akademik Jakša Barbić

Zagreb, 2017.

SADRŽAJ

Predgovor Jakša Barbić	7
I. OTVARANJE OKRUGLOG STOLA	
Jakša Barbić	13
Zvonko Kusić	13
Jakša Barbić	15
II. UVODNA IZLAGANJA	
Branko Kincl Arhitektonski prostor i današnji arhitektov trenutak stvaralaštva.....	19
Ognjen Čaldarović Socijalni i sociološki značaj prostora u suvremenom društvu	31
Vladimir Krtalić Planiranje korištenja zemljišta.....	39
Josip Bienenfeld Nedostaci i mogući smjerovi unapređenja pravnog uređenja prostornog uređenja i gradnje.....	81
Marko Turudić Sudjelovanje javnosti u gradnji i prostornom uređenju	97
Frane Staničić Energetska učinkovitost i gradnja	109
III. RASPRAVA	
Božo Gagro	133
Velimir Neidhardt	135
Melita Bestvina	137
Davorin Oršanić	139
Sandra Jakopec	147
Davorin Marinović	148
Mladen Juračić	150
Goranka Radović	151
Frane Staničić	155
Branko Kincl	155
Vladimir Krtalić	156
Mladen Obad Šćitaroci	159

Boris Koružnjak	169
IV. ZATVARANJE OKRUGLOG STOLA	
Jakša Barbić	175

Akademik Mladen Obad Šćitaroci

PРАВНА ЗАШТИТА ПРОСТОРА U URBANISTIČKOM PLANIRANJU I PROSTORNOM UREĐENJU

Pravna zaštita prostora u urbanističkom planiranju, odnosno pravila ponašanja u gradogradnji, poznati su od antičkoga doba – od Hamurabijeva zakona, grčkih pravila gradogradnje i rimskoga zakonodavstva (Zakon XII ploča iz sredine 5. st.pr.K., Lex Iulia municipalis iz 45. g.pr.K.). Pravila gradogradnje odnosila su se na urbanistički ustroj grada, širinu i kategoriju ulica, građevnu crtu, dubinu i visinu izgradnje, izvlaštenje zemljišta i dr. Urbanistički red i pristojno ponašanje u prostoru sadržaj su i srednjovjekovnih statuta o čemu svjedoče ne samo oni sami jer su sačuvani, već i gradovi koji su slijedom njihovih pravila građeni i koje danas smatramo kulturnim dobrima – svjetskim i nacionalnim naslijeđem urbane kulture, kao što su Dubrovnik, Trogir, Zadar, Hvar, Split, Pag, Ston, Korčula i dr. Renesansno i barokno doba ostavlja nam u naslijeđe gradove nastale na temelju pravila gradogradnje onoga doba kao oživotvorenje tadašnjih zamisli idealnih gradova, primjerice: Karlovac, Bjelovar, Osječka Tvrđa i dr. Devetnaesto stoljeće zaštitu gradskih prostora i građenje grada provodi redovima građenja i regulatornim osnovama (urbanistički planovima), primjerice: urbanistički planovi za Sisak 1829. te za Zagreb 1865. i 1879. godine.

U dvadesetom stoljeću, do 1980-ih godina, pravna zaštita prostora provodila se prostornim i urbanističkim planiranjem koje je osim pravno-normativnih aspekata sadržavalo i temeljilo se na urbanističkom stvaralaštvu i promišljanju prostornih scenarija. Krajem 20. stoljeća urbanizmu je oduzet kreativno-stvaralački sadržaj, koji je oduvijek do tada bio dio planiranja gradova i naselja. Kreativni, poticajni i stvaralački urbanizam pretvoren je u birokratski urbanizam, koji dovodi do toga da se izgrađuje prostor grada, da se gradi u krajoliku, ali se ne promišlja grad, ne promišlja se prostor. Nepromišljanje prostora, a samo pravno-birokratska regulacija prostora, bez urbanističko-arhitektonskog misaonog procesa, ne daje zadovoljavajuće rezultate. Birokratski urbanizam temelji se samo na zakonodavstvu, često izostaje pravo. Svjedoci smo da se izgrađuju parcele i zemljišta, ali se ne gradi grad i ne grade se ambijenti koji bi jednoga dana mogli postati novo naslijeđe. A i samo naslijeđe minulih vremena, koje formalno-pravno smatramo kulturnim dobrima, više nego ikada do sada jest „baština bez baštinika“. Svakodnevno nam propadaju povijesne građevine, pa i cijela naselja, kao svjedoci 25 stoljeća urbane kulture koju

baštinimo na tlu Hrvatske. Upravo tih 2500 godina (a i više) urbane kulture ukazuje na pravnu (ne birokratsku!) zaštitu prostora koja nam je omogućila tako brojno i raznoliko graditeljsko naslijeđe i kulturni krajolik nastao u suživotu čovjeka i prirodnog ambijenta, u kojemu je i s kojim je čovjek živio.

Danas smo u situaciji da moramo – s jedne strane skrbiti za pravnu i stvarnu fizičku zaštitu tog 25 stoljeća staroga naslijeđa, a s druge strane na pravnu zaštitu javnoga prostora i na pravnu zaštitu krajolika, koji su svakodnevno ugroženi i napadani. U zadnje se vrijeme zaboravljaju i ignoriraju trajna urbanistička načela – kao što su „poštivanje prava trećieh“ (sintagma uz prvu regulacijsku osnovu Zagreba iz 1865.) i pristojno/obazrivo ponašanje u prostoru. Sve je pokriveno propisima i zakonima (birokratska zaštita), a stvarna pravna zaštita prostora ne postoji ili je nedostatna. Stvarna zakonodavna zaštita često je nepotrebno prenormirana, komplicirana, neusklađena i suprotiva u brojnim zakonima i propisima koji imaju velik utjecaj na pravnu zaštitu ili nezaštitu prostora. Svaki resor propisuje svoje zakone i druge propise, nitko ne koordinira i ne usklađuje. Rezultati su jako loši. Stručnjaci godinama upozoravaju, a oni koji donose odluke oglušuju se na sve primjedbe i apele koje upućuju stručnjaci čija je profesija posvećena prostornom i urbanističkom planiranju, prostornom uređenju, arhitekturi i urbanizmu kao cjelovitom promišljanju prostora i zaštiti prostora – ne samo kroz zakonodavstvo, već kroz filozofiju prava, pristojno ponašanje u prostoru, uvažavanje svekolikog naslijeđa koje ne smije biti teret i mrtvi kapital, već resurs za razvoj. Valja učiti živjeti s naslijeđem i živjeti od naslijeđa jer cijela je Hrvatska park prirode i cijela je Hrvatska ispunjena naslijeđem – prirodnim i graditeljskim, materijalnim i nematerijalnim. Jedino ispravnom i kreativnom pravnom, ne birokratskom, zaštitom prostora možemo osigurati stvarni održiv i prihvatljiv razvoj.

Sudjelujući u radu Savjeta prostornog uređenja Republike Hrvatske od 2004. do 2012. godine svjedočio sam i pridonosio radu Savjeta, koji je dio svojih aktivnosti posvetio i pravnom aspektu prostornog uređenja. Često je Savjet upozoravao na potrebu izmjena i usklađenja regulative što bi pridonijelo boljoj pravnoj zaštiti prostora. Nažalost, većina prijedloga nije prepoznata i nije iskorištena za unaprjeđenje stanja u prostoru. Svi prijedlozi su javno objavljeni i tiskani te su i danas dostupni, aktualni su još uvijek i primjenjivi su. Jedna od preporuka koja se godinama ponavljala, a još je uvijek aktualna, jest: **„uskладити рад државних министарства и njihovih ресора, као и законодавства као предусјет за унапрјеђење и побољшање стања у простору и будућег просторног уређења“**.

U nastavku se ukazuje na najvažnije nedostatke u zakonodavstvu Republike Hrvatske u području prostornog uređenja. Zakonodavstvo u tom području uvelike utječe na pravnu zaštitu prostora, kao i za unaprjeđenje stanja u prostoru. Prilog 1. sadrži izvode iz objavljenih publikacija Savjeta za prostorno uređenje Republi-

ke Hrvatske, a Prilog 2. je izvod iz zbornika radova znanstveno-stručnog skupa „Perspektive prostornog razvoja Republike Hrvatske“ koji je održan u HAZU 2011. godine u organizaciji tadašnjega Savjeta za prostorno uređenje Republike Hrvatske i Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti.

PRILOG 1

Izvodi iz publikacija izvješća Savjeta prostornog uređenja Republike Hrvatske

1.1. Izvješće Savjeta za 2011.

Izvod iz Izvješća o radu Savjeta za 2011., Savjet prostornog uređenja Republike Hrvatske (članovi Savjeta: Stijepo Butijer, predsjednik; akademik Boris Magaš, zamjenik predsjednika; Miljenko Domijan, mr.sc. Helena Knifić Schaps, prof.dr.sc. Mladen Obad Šćitaroci, prof.dr.sc. Srećko Pegan, prof.dr.sc. Ivan Rogić, Matija Salaj, akademik Ante Vulin).

Zaštita prostora

Prostor Republike Hrvatske njezin je osobito vrijedan potrošiv resurs i kao takav mora se štititi i čuvati. Iz toga proizlazi potreba vrednovanja prostora i krajolika kao kulturnog i prirodnog naslijeđa s obvezama, ograničenjima i jednoznačnim provedivim pravilima ponašanja u prostoru. U zaštiti prostora treba jasno odrediti prioritete i položaj zaštite u odnosu na potrebe razvoja. Prostor jest i gospodarski resurs, ali ne za poticanje građenja za neproizvodne špekulantske namjene (npr. „apartmanizaciju“). Posebito zato treba obeshrabriti, a po potrebi i zapriječiti, prenamjenu poljodjelskoga i šumskoga u građevno zemljište kao ponudbenu opciju bez odgovarajućeg realnog razvojnog programa. Mjere zaštite obalnog pojasa mora treba selektivno odrediti temeljem prostornih posebnosti te integralno planirati uvjete korištenja teritorija i akvatorija. Uskladiti treba smjernice i ciljeve razvoja i uvjete zaštite prostora te planirati njihovu postupnu provedbu. Uvažavajući državne razvojne dokumente treba potaknuti izradu polazišta novog dokumenta prostornog razvoja Republike Hrvatske s težištem na resornu koordinaciju i sukladnost ciljeva razvoja.

1.2. Izvješće Savjeta za 2010.

Izvod iz Izvješća o radu Savjeta za 2010., Savjet prostornog uređenja Republike Hrvatske (članovi Savjeta: Stijepo Butijer, predsjednik; akademik Boris Magaš, zamjenik predsjednika; Miljenko Domijan, mr.sc. Helena Knifić Schaps, prof.dr.sc. Mladen Obad Šćitaroci, prof.dr.sc. Srećko Pegan, prof.dr.sc. Ivan Rogić, Matija Salaj, akademik Ante Vulin).

Preporuke:

- Uskladiti zakonske dokumente (zakoni, propisi, pojmovnici) različitih resora koji utječu na prostorno uređenje (neusklađenost izaziva sukobe interesa u pra-

vu raspolaganja i korištenju prostora što produžava proceduru ishođenja suglasnosti i dozvola za gradnju);

- Utvrditi nadležnost za rješavanje problema u prostoru – predlaže se da Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva na normativnoj razini bude koordinacijski nadređeno ministarstvu;
- Zaštitu obalnog pojasa mora treba povećati u dubinu teritorija (ovisno o prirodnim uvjetima i obličaju terena), uskladiti s posebnostima autohtonoga krajolika, ali omogućiti i kvalitetne suvremene zahvate viđene u drugim mediteranskim zemljama.

1.3. Izvješće Savjeta za 2009.

Izvod iz Izvješća o radu Savjeta za 2009., Savjet prostornog uređenja Republike Hrvatske (članovi Savjeta: Stijepo Butijer, predsjednik; akademik Boris Magaš, zamjenik predsjednika; Miljenko Domijan, mr.sc. Helena Knific Schaps, prof.dr.sc. Mladen Obad Šćitaroci, prof.dr.sc. Srećko Pegan, prof.dr.sc. Ivan Rogić, Matija Salaj, akademik Ante Vulin).

Primjena zakona i drugih propisa važnih za prostorno uređenje

Nedovoljna primjena Strategije i Programa prostornog uređenja države te prostornih planova županija kao i dijelom neusklađenost zakonskih dokumenata – izaziva specifične sukobe interesa u prostoru, neprihvatljivo produžava proceduru ishođenja raznih suglasnosti i odgađa zadovoljavajuće i kvalitetne zahvate u prostoru od kojih očekujemo i razvojne gospodarske učinke. Zato je važno uskladiti zakone, propise i pojmovnike (posebice iz područja turizma) koji na bilo koji način utječu na prostorno uređenje.

Nadležnost pojedinih ministarstava

Zakoni, propisi i normativi u nadležnosti pojedinih ministarstava, a koji zadiru u prostorno uređenje, često su neusklađeni pa je prijeko potrebno njihovo usklađivanje, ali i utvrđivanje nadležnosti za pojedine probleme u prostoru. Predlaže se da Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja i građenja na normativnoj razini bude koordinacijski nadređeno ministarstvu (u stručnoj suradnji s Hrvatskim zavodom za prostorni razvoj).

Zaštita prostora

Prostor nije nepotrošiv pa se on mora štiti i čuvati. Iz toga proizlazi potreba vrednovanja prostora i krajolika kao kulturnog i prirodnog naslijeđa s obvezama i ograničenjima i čvrstim pravilima ponašanja u prostoru. Zaštitu obalnog pojasa mora treba povećati u dubinu teritorija (ovisno o prirodnim uvjetima i obličaju

terena), uskladiti s posebnostima autohtonoga krajolika, ali omogućiti i kvalitetne suvremene zahvate viđene u drugim mediteranskim zemljama. Turizam treba temeljiti na turističkom potencijalu kulturnog i prirodnog naslijeđa pri čemu naslijeđe ne treba shvatiti samo kao prostor za razgledavanje nego kao prostor za korištenje i za smještaj – kao što su povijesna naselja, povijesna središta gradova, povijesni građevni sklopovi i spomeničke građevine. Valja iskoristiti raznoliko pučko graditeljstvo kao i brojne dvorce hrvatskih velikaša, srednjovjekovne utvrđene feudalne gradove i ljetnikovce.

1.4. Izvješće Savjeta za 2008.

Izvod iz Izvješća o radu Savjeta za 2008., Savjet prostornog uređenja Republike Hrvatske (članovi Savjeta: Stijepo Butijer, predsjednik; akademik Boris Magaš, zamjenik predsjednika; Miljenko Domijan, mr.sc. Helena Knific Schaps, prof.dr.sc. Mladen Obad Šćitaroci, prof.dr.sc. Srećko Pegan, prof.dr.sc. Ivan Rogić, Matija Salaj, akademik Ante Vulin).

Primjena zakona i drugih propisa važnih za prostorno uređenje

Nedovoljna primjena odredbi iz strateških dokumenata prostornog uređenja – posebice Strategije i Programa prostornog uređenja Države te prostornih planova županija kao i dijelom neusklađenost zakonskih dokumenata – izaziva specifične sukobe interesa u prostoru, neprihvatljivo produžava proceduru ishoda raznih suglasnosti i odgađa zadovoljavajuće i kvalitetne zahvate u prostoru od kojih očekujemo i razvojne gospodarske učinke.

Preporuke:

- Uskladiti razne zakone, druge propise i pojmovnike sa Zakonom o prostornom uređenju i gradnji, koji na bilo koji način utječu na prostorno uređenje. Posebice valja uskladiti zakone i brojne pravilnike iz područja turističke djelatnosti koji bitno zadiru u područje prostornog uređenja.
- Dosljedno primijeniti sve strateške i stručno nedvojbene opće kriterije za izgradnju u prostoru koji proizlaze iz Strategije prostornog uređenja države, Zakona o prostornom uređenju i gradnji, te županijskih prostornih planova. Primjenom tih već prihvaćenih i ozakonjenih općih kriterija uvelike će se onemogućiti neprihvatljiva izgradnja i ostali oblici zloupotrebe prostora (posebice na Jadranu). Na taj način planovi će biti stručno prihvatljiviji, gospodarski održivi i provedivi, a smanjit će se i prostor za razne manipulacije s planiranjem građevnih područja u prostornim planovima jedinica lokalne samouprave.

Nadležnost pojedinih ministarstava

Zakoni, drugi propisi i normativi u nadležnosti pojedinih ministarstava, a koji utječu na prostorno uređenje, često su neusklađeni pa je prijeko potrebno njihovo

usklađivanje, ali i utvrđivanje nadležnosti za pojedine probleme u prostoru. U prostornim planovima često se s namjenama za izgradnju preklapaju razne vrste režima zaštite prostora (vodozaštita, krajolik, graditeljsko naslijeđe, prirodno naslijeđe, zaštita šuma i poljodjelskoga zemljišta, Nacionalna ekološka mreža, „Natura 2000“ i dr.).

Preporuke:

- Ministarstvo zaštite okoliša i prostornog uređenja na normativnoj razini jest **KOORDINACIJSKI NADREĐENO MINISTARSTVO** (u suradnji s Hrvatskim zavodom za prostorni razvoj), međutim isto stanje nije vidljivo na proceduralnoj razini. Radi toga je potrebno utvrditi korijene i izvore nesukladnosti koji nastaju u radu pojedinih ministarstava u poslovima koji se tiču prostornog uređenja.

1.5. Izvješće Savjeta za 2006.

PROCJENA STANJA U PROSTORU I PREPORUKE ZA UNAPRJEĐENJE UREĐENJA PROSTORA REPUBLIKE HRVATSKE, Savjet prostornog uređenja Republike Hrvatske (članovi Savjeta: Jerko Rošin, predsjednik; Boris Magaš, zamjenik predsjednika; Stjepo Butijer, Ivo Maroević, Mladen Obad Šćitaroci, Matija Salaj, Ante Vulin). Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva, 2006., ISBN 953-67-93-42-3.

U zakonskoj proceduri odobravanja zahvata i projekata ne postoji kategorija ocjene kvalitete urbanističkoga plana i arhitektonskoga projekta – osim u odnosu na tehničke propise, prometnu infrastrukturu, stupanj izgrađenosti parcele, visinu i gabarit građevina te u odnosu na druge tehničke čimbenike. Posljedica toga jest niska kvaliteta arhitektonskih realizacija, koje najčešće nisu zadovoljavajuće uklopljene u ambijent, a formalno-pravno zadovoljavaju zakone i druge propise.

ZAKONODAVSTVO U PODRUČJU PROSTORNOG UREĐENJA I IZGRADNJE

Bez izmjene i dopune postojećih odnosno donošenja novih zakona, drugih propisa i normativa, koji će regulirati problematiku prostornog uređenja i građenja, ne može se osigurati kvalitetno i stručno prihvatljivo uređenje prostora. Izmijenjeno zakonodavstvo potrebno je temeljiti na jasnim ciljevima i načelima ponašanja u prostoru, te na stručnim polazištima, odrednicama i kriterijima, kao i na afirmativnom pristupu zakonodavnih akata. Nepostojanje odgovarajućeg zakona o izvlaštenju (osim za građevine od državnog interesa) i urbanoj komasaciji onemogućuje ostvarenje stručno prihvatljivoga prostornog i urbanističkog planiranja.

Predlaže se:

- donošenje novih zakona ili izmjene i dopune postojećih zakona o prostornom uređenju i o građenju;

- dopuna zakona o izvlašćenju i zakona o urbanoj komasaciji za gradove i sela;
- utvrđivanje stručnih kriterija za prostorno i urbanističko planiranje, odnosno za izradu prostorno-planske dokumentacije;
- izrada odnosno osuvremenjivanje stručnih normativa za prostorno i urbanističko planiranje, kao i za izgradnju u prostoru.

USKLAĐIVANJE RADA MINISTARSTAVA I ZAKONODAVSTVA U DJELOKRUGU PROSTORNOG UREĐENJA

Pojedini neusklađeni propisi i neusklađena provedba zakonodavstva, kao i često neusklađeno djelovanje različitih ministarstava i njihovih resora, zadiru u problematiku prostornog uređenja s nepoželjnim posljedicama u prostoru (suprotna tumačenja odredbi zakona, formalno pokriće neprihvatljive legalne gradnje i dr).

Predlaže se:

- uskladiti postojeće zakonodavstvo te djelovanje pojedinih resora različitih ministarstava, državnih ureda i agencija;
- Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva uspostaviti kao stožerno koordinacijsko ministarstvo za provedbu poslova prostornog uređenja;
- pojačati i dosljedno provoditi kaznene odredbe propisane zakonima i drugim propisima, koji reguliraju izgradnju i zahvate u prostoru.

NADZOR PRIMJENE ZAKONODAVSTVA I KONTROLA VRSNOĆE

Zadovoljavajuća izgradnja u prostoru nije moguća samo primjenom zakonodavstva (formalno-pravnih odrednica za izgradnju) već je od presudne važnosti kakvoća potrebne dokumentacije za izgradnju u prostoru te sagledavanje i vrednovanje svih drugih prostornih i ambijentalnih kriterija koji nisu ugrađeni u zakonodavne akte. Često smo suočeni s izgradnjom koja je formalno-pravno pokrivena dozvolama iako je ona prostorno, urbanistički i arhitektonski neprihvatljiva, pa i karikaturna.

Predlaže se:

- novim zakonom u većim gradovima osnovati „gradske urbanističke zavode“ i uvesti instituciju ili stručno tijelo „gradskog urbanista“, koji će kontinuirano skrbiti za prostorni i urbanistički razvoj gradova i naselja;
- pojačati odgovornost ovlaštenih arhitekata i inženjera u graditeljstvu;
- pojačati ulogu inspekcije u proceduri izrade i donošenja te provedbe urbanističkih planova;

- većinu županijskih zavoda za prostorno uređenje potrebno je kadrovski, tehnički i programski bolje opremiti.

PRILOG 2

Prilog 2.1.

ZAKLJUČCI znanstveno-stručnog skupa objavljeni u zborniku radova „Perspektive prostornog razvoja Republike Hrvatske“, Zagreb, 2011., Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti i Savjet prostornog uređenja Republike Hrvatske, ISBN 978-953-6793-53-2.

Svojom samostalnošću i pristupanjem Europskoj uniji Hrvatska ulazi u jedno od najodgovornijih razdoblja svoje povijesti u kojem će se formirati odnos europskih zbivanja i vlastite državnosti. Odgovarajući na taj izazov i vodeći računa o samosvojnosti nacionalnoga bića, prostorni razvoj mora rezultirati novim vrijednostima temeljenim na sljedećim činjenicama:

1. Prostor Republike Hrvatske kao njezin vrijedan i potrošiv resurs mora se čuvati i aktivno štiti, uvažavajući sve njegove specifičnosti.
2. Razvoj valja koncipirati vidljivom i mjerljivom gospodarskom i društvenom učinkovitosti, usklađeno s interesima održivoga gospodarenja resursima.
3. Osobito vrijedna prirodna i kulturna dobra razvojni su potencijal na kojem se gradi identitet hrvatskoga prostora.
4. Odluke o korištenju i uređenju prostora donose se na znanstveno i stručno utemeljenim činjenicama, sagledavajući i prihvaćajući sve učinke kreativnog djelovanja u prostoru.
5. Kriteriji vrsnoće polazišta su svake intervencije u prostoru.
6. Valja uspostaviti institucionalnu mrežu i provesti strukturne promjene sustava prostornoga planiranja, počevši uspostavljanjem Hrvatskoga zavoda za prostorni razvoj.
7. Transresorna i međuresorna koordinacija i metode multidisciplinarnog pristupa prostornom planiranju osnovni su uvjeti uspješne izrade i provedbe Strategije prostornog razvoja Republike Hrvatske.

Navedene činjenice polazišta su za prostorno-razvojno planiranje Hrvatske, i obvezuju sve sudionike, od pojedinca do najšire društvene zajednice.

Prilog 2.2.

Znanstveno-stručni skup „Perspektive prostornog razvoja Republike Hrvatske“, Zagreb, 2011., Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti i Savjet prostornog uređenja Republike Hrvatske, izvod iz priopćenja: Mladen Obad Šćitaroci, Biserka Dumbović Bilušić i Bojana Bojanić Obad Šćitaroci, Značaj i očuvanje krajolika u prostornom uređenju, str. 65-74, ISBN 978-953-6793-53-2.

Uskladiti zakonodavstvo s područja zaštite prirode, kulturne baštine i prostornog uređenja s Europskom konvencijom o krajolicima, odnosno osigurati jedinstvenu zakonodavnu osnovu za zaštitu krajolika donošenjem novog *propisa* ili usuglašavanjem Zakona o zaštiti prirode i Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara unutar kojih je već postavljena tema zaštite krajolika. U sklopu Zakona o zaštiti prirode uskladiti kategorije koje se odnose na područja s visokim stupnjem antropogenog utjecaja (park prirode i regionalni park) sa zaštitom krajolika u Zakonu o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara.

Postojeće zakone koji uključuju krajolik/krajobraz/pejsaž potrebno je uskladiti sa Zakonom o potvrđivanju Konvencije o europskim krajolicima, ujednačiti terminologiju te uskladiti stručne pojmove i njihova značenja koji proizlaze iz temeljnih zakona: Zakona o zaštiti prirode, Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara, Zakona o prostornom uređenju i gradnji te Zakona o zaštiti okoliša. U skladu s tim treba izraditi podzakonske dokumente vezane uz planiranje, zaštitu, očuvanje i uređenje krajolika, a pravilnikom treba utvrditi standarde u kartografskoj obradi podataka o krajoliku u sklopu prostorno-planske dokumentacije.

PRILOG 3

Prof.dr.sc. Nenad Lipovac, profesor prostornog planiranja i zakonodavstva u graditeljstvu na Arhitektonskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu (s međunarodnom prepoznatljivošću u području urbanističkoga zakonodavstva) predlaže izmjene i dopune kojima bi se unaprijedilo današnje stanje u prostoru Republike Hrvatske, a što je od važnosti za zakonodavnu zaštitu prostora.

PRIJEDLOZI ZA PROMJENE U ZAKONU

1. **Pojmovnik izbrisati iz Zakona** i zadužiti Hrvatsku komoru arhitekata da objavi jedinstvenu publikaciju ili **pravilnik**.

Obrazloženje: Kod stalnih i učestalih izmjena i dopuna zakona vrlo često se donose novi pojmovi, stari se djelomično zadržavaju i na kraju kada zakon prestaje važiti prestaje važiti i taj pojmovnik! Stručni pojmovi moraju biti trajniji od zakona.

2. **Ujednačiti istoznačne pojmove iz različitih zakona.**

Obrazloženje: Pojam „obalna crta“ prema Zakonu o prostornom uređenju (ZPP) i Zakonu o pomorskom dobru i morskim lukama (ZPDML) predstavlja dva različita opisa i potpuno drugačiju označnicu u prostoru. Treba ih svakako uskladiti. ZPP: obalna crta je crta plimnog vala na obali (članak 3, točka 23). Crtu određuje Državna geodetska uprava.

ZPDML: Morska obala se proteže od crte srednjih viših visokih voda mora i obuhvaća pojas kopna koji je ograničen crtom do koje dopiru najveći valovi za vrijeme

me nevremena... Crtu srednjih viših visokih voda utvrđuje **Hrvatski hidrografski institut**. (članak 4., stavak 1. i 3.)

3. **Izbjegavati strane izraze u zakonu, pogotovo kada proizlaze iz dva različita strana jezika** – primjerice: etapna i fazna izgradnja. Problem nastaje kada se to treba prevesti na strani jezik.
4. **Treba uskladiti istovrsne pojmove i odredbe u različitim zakonima.**
5. **Zakon bi se trebao zvati Zakon o prostornom planiranju i uređenju** da bi se mogao prevesti na engleski jezik – PHYSICAL AND SPATIAL PLANNING ACT. U sadašnjem zakonu tridesetak članaka govori o postupku izrade prostornog plana uređenja općina i gradova, a u zakonu je navedeno samo UREĐENJE. Valja podsjetiti na pojmovnik CEMAT-a iz 2007. godine gdje je jasno naglašeno što je PHYSICAL PLANNING (izrada prostornog plana – prostorno planiranje) i SPATIAL PLANNING (prostorno uređenje ili primjena donešenog prostornog plana).

SREĐIVANJE VLASNIŠTVA I KATASTRA

Veće unaprjeđenje stanja u prostoru moguće je tek nakon sređivanja i usklađivanja vlasničkih podataka s katastarskim kartama.

Danas u doba računala nije jasno kako je moguće da prilikom geokodiranja DOF5 i katastarskih karata dolazi i nadalje do određenih pomaka kada se preklapaju u računalu. Prema *Zakonu o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj te Metodologiji za uvođenje i vođenje jedinstvene evidencije i jedinstvenog registra prostornih jedinica* granica općina i gradova utvrđuje se na hrvatskim osnovnim kartama – HOK (vrijeme izrade 1983. – 1987., a neke i ranije) koja se NIKADA ne poklapa s granicama katastarskih čestica i katastarskih općina te nastaju veliki problemi. Različite službene mrežne stranice imaju svoje granice i bazu podataka tako da su i rezultati drugačiji. Što koristiti u procesu prostornog planiranja?

Okrugli stol
Pravna zaštita prostora
(2017, Zagreb)

Nakladnik
Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti
Trg Nikole Šubića Zrinskog 11, 10000 Zagreb

Za nakladnika
Akademik Pavao Rudan, glavni tajnik

Grafički urednik
Ranko Muhek

Lektura
Barbara Ferik

Naklada
400 primjeraka

Tisak
Stega tisak d.o.o.

Objavljeno u ožujku 2017.